Motion 2016:44 av Maria Kjellsdotter Rydinger m.fl. (S) om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga

17

LS 2016-1573

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-08-09

LS 2016-1573

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:44 av Maria Kjellsdotter Rydinger m.fl. (S) om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga

Föredragande landstingsråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Maria Kjellsdotter Rydinger m.fl. (S) har till fullmäktige lämnat en motion om att landstinget bör starta fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad

Landstingsrådsberedningens motivering

Det finns många orsaker till att den enskilde drabbas av psykisk ohälsa. Det spänner från genetiska orsaker till samhällsstrukturer. Omgivningsfaktorer spelar en stor roll. Enligt Folkhälsorapporten 2015 har kvinnor och unga högst andel psykisk ohälsa.

En viktig utgångspunkt för den psykiatriska vården i Stockholms län är att den ska vara kunskapsbaserad, utprövad och välanvänd. Dessutom är det viktigt att varje patient får en individuell vårdplan. Flera mottagningar inom psykiatrin har barnombud på sina mottagningar. De har som uppgift att ge stöd till barn vars föräldrar lider av psykisk ohälsa. Dessutom har flera mottagningar inom psykiatrin ett nära samarbete med frivilligorganisationer.

Minskad psykisk ohälsa och förbättrad somatisk hälsa bland personer med psykisk sjukdom är ett av målen i landstingets Policy för folkhälsa 2017 – 2021. Förebyggande och tidiga insatser kan förhindra långvarigt lidande oavsett ålder.

Det finns 43 mottagningar i Stockholms län som har uppdrag om första linjens vård vid psykisk ohälsa hos barn och unga upp till 18 år. Det är ett tilläggsuppdrag för husläkarmottagningar och för barn- och ungdomsmedicinska mottagningar. Ungdomarna kan vända sig till valfri mottagning och söka sig över kommun – och stadsdelsgränser. Det är ganska vanligt att ungdomar gör det. Mottagningarna är än så länge inte jämt fördelade över länet. Under år 2016 besökte cirka 8 500 barn och ungdomar dessa mottagningar och 30 000 besök gjordes. Samverkan med andra vårdgivare uppmuntras bland annat genom ersättningssystemets utformning.

Det finns redan möjligheter i nuvarande tilläggsavtal till ett nära samarbete mellan mottagningarna för barn och unga inom landstinget och kommunerna. Sådana samarbeten är redan etablerade och mottagningar finns bland annat i Nacka, på Värmdö, i Farsta och i Upplands Bro.

Möjligheten att teckna tilläggsavtal om vård för barn och unga med psykisk ohälsa är ganska ny. En fördjupad uppföljning av tilläggsavtalen kommer att göras av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen under år 2017. Med ledning av vad som kommer fram i uppföljningen kommer hälso- och sjukvårdsförvaltningen att ta ställning till om samarbetet mellan kommuner och sjukvården behöver fördjupas för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga. En möjlighet är att utforma avtalen ännu tydligare för att underlätta ett nära samarbete mellan kommun och sjukvård.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 2 juni 2017
Motion 2016:44
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 16 maj 2017 med S-, V-, MP- och SD-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 23 mars 2017

Irene Svenonius Anna Starbrink

Gustaf Drougge

Stockholms läns landsting

2017-06-02
LS 2016-1573

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab
Ingela Erneholm

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:44 av Maria Kjellsdotter Rydinger m.fl. (S) om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga

Ärendebeskrivning

Maria Kjellsdotter Rydinger m.fl. (S) har till fullmäktige lämnat en motion om att landstinget bör starta fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 2 juni 2017
Motion 2016:44
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 16 maj 2017 med S-, V-, MP- och SD-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 23 mars 2017

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Maria Kjellsdotter Rydinger m.fl. (S) har till fullmäktige lämnat en motion om att landstinget bör starta fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga.

Sedan februari 2014 har husläkarmottagningar och barn- och ungdomsmedicinska mottagningar möjlighet att ansöka om ett särskilt

vårdval – Tilläggsavtal gällande första linjens insatser till barn och unga med psykisk ohälsa. En fördjupad uppföljning av tilläggsavtalet planeras under 2017. Förvaltningen föreslår att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Maria Kjellsdotter Rydinger m.fl. (S) har skrivit en motion om att allt fler tonåringar mår psykiskt dåligt och att tonåringar som uppfattar familjens ekonomi som dålig löper störst risk att drabbas av psykisk ohälsa. Enligt motionen besöker allt fler unga i länet den psykiatriska öppenvården. Motionärerna lyfter fram ett exempel på en öppen mottagning i Nacka som kallas Horisonten barn och unga och är ett samarbete mellan Nacka kommun och Boo vårdcentral där psykologer och socionomer arbetar tillsammans för att ge rådgivning, stöd och behandling. Detta menar motionärerna är ett sätt att sänka trösklarna och fånga upp barn och familjer i ett tidigt skede. I motionen föreslås därför en utredning kring hur landstinget kan starta liknande verksamheter som Horisonten barn och unga tillsammans med kommunerna, och att landstinget prioriterar den typen av verksamhet i socioekonomiskt utsatta områden.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har yttrat sig i ärendet.

Överväganden
Minskad psykisk ohälsa och förbättrad somatisk hälsa bland personer med psykisk sjukdom är ett av målen i landstingets Policy för folkhälsa 2017–2021, LS 2016–0138. Den psykiska ohälsan är en av våra största samhällsutmaningar, inte minst bland unga kvinnor men också i ökande grad hos unga män. Förebyggande och tidiga insatser kan förhindra långvarigt lidande oavsett ålder och det är viktigt att olika aktörer samverkar för långsiktigt resultat.

Sedan februari 2014 har husläkarmottagningar och barn- och ungdomsmedicinska mottagningar möjlighet att ansöka om ett särskilt vårdval – Tilläggsavtal gällande första linjens insatser till barn och unga med psykisk ohälsa. Målgruppen är barn och unga upp till 18 år med psykisk ohälsa. I mars 2017 finns 43 sådana mottagningar i länet. Kontinuerligt tillkommer nya mottagningar men några har också upphört. I de kommuner där det fortfarande saknas mottagningar kan patienterna vända sig till valfri mottagning då det är fritt att söka sig över kommun- och stadsdelsgränser. Av statistiken framgår att det är ganska vanligt att söka sig till en annan mottagning än där man bor.

I tilläggsavtalet lyfts vikten av att samverka med andra vårdgivare och huvudmän och ersättningsmodellen ger också viss stimulans till samverkan. Ett bra och nära samarbete kan byggas upp på olika sätt. Horisonten barn och unga i Nacka är en sådan verksamhet där Boo vårdcentral samarbetar med kommunen inom ramen för sitt tilläggsavtal första linjen vid psykisk ohälsa barn och unga. Hamnen på Värmdö är ett annat exempel, liksom Famnen i Farsta och Bryggan i Upplands Bro.

Hälso- och sjukvårdsnämnden anser att tilläggsavtalet redan idag ger möjlighet att driva verksamheter på det sätt som Horisonten barn och unga är ett exempel på. Både avtal och ersättningsmodell ger visst utrymme för detta. Tilläggsavtalet om barn och unga med psykisk ohälsa är fortfarande ett förhållandevis nytt uppdrag som är under uppbyggnad och en fördjupad uppföljning planeras under 2017. Resultat av den fördjupade uppföljningen bör inväntas innan eventuellt ställningstagandet till större förändringar gällande tilläggsavtalets innehåll och utveckling görs. Förvaltningen föreslår mot bakgrund av det att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet har inte några ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Carl Rydingstam
Chef Ledningsstaben

Beslutsexpediering:
Akt
Landstingsfullmäktige
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Landstingsdirektörens stab

Godkänd av Malin Frenning, 2017-08-16

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

MOTION
2016-12-13

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -12- 13
Dnr. LS 2016-1573

2016:44

Motion av Maria Kjellsdotter Rydinger (S) m.fl. om att fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga.

Allt fler tonåringar, och framför allt flickor, uppger att de mår psykiskt dåligt enligt Folkhälsomyndighetens senaste undersökning om skolbarns hälsovanor[1]. Undersökningen har genomförts sedan 1980-talet och de senaste årens trend betecknas av myndigheten som oroande. Under en 30-årsperiod ses en fördubbling av andelen tonåringar med besvär, både bland flickor och pojkar. Bland 15-åriga flickor är nu andelen som rapporterar psykosomatiska besvär hela 57 procent, den största andelen sedan studien började. Det är lindriga besvär av ängslan, oro eller ångest som är vanligast i den yngsta åldersgruppen.

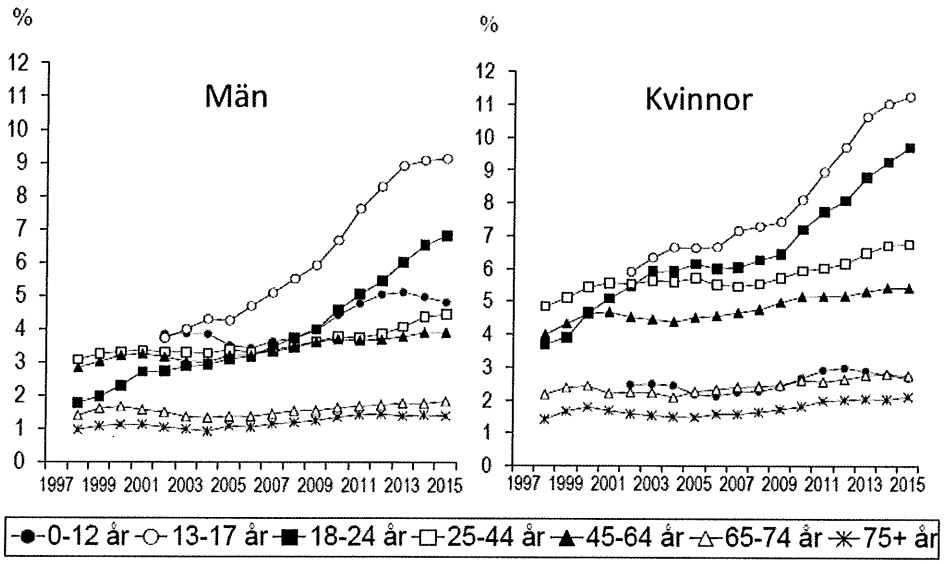
Även Socialstyrelsen har visat att barns och ungdomars psykiska ohälsa har ökat under 1990-2000-talet[2]. Allt fler ungdomar rapporterar psykiska besvär såsom oro eller ängslan, får psykiatrisk öppen- och slutenvård och förskrivs psykofarmaka. Det är framför allt depressioner och ångestsyndrom som ökar. Dessutom löper barn och unga som lever i familjer med ekonomisk utsatthet störst risk att må dåligt. Att ha två eller fler psykiska eller somatiska besvär per vecka är vanligast bland tonåringar som uppfattar familjens ekonomi som dålig.[2]

Inom Stockholm läns landsting besöker allt fler unga den psykiatriska öppenvården. Figur 1 visar att unga människor mellan 13–17 år och 18–24 år är de åldersgrupper som andelsmässigt ökat mest för både män och kvinnor mellan åren 1997-2015.[3] Ökningen kan ses som en allvarlig varningssignal men också som en positiv utveckling – fler söker vård idag och stigmatiseringen av psykisk ohälsa kanske minskar.

---

[1] Källa: Folkhälsomyndigheten. Skolbarns hälsovanor i Sverige 2013/14. Stockholm: 2015.
[2] Källa: Socialstyrelsen. Psykisk ohälsa bland unga – Underlagsrapport till Barn och ungas hälsa, vård och omsorg 2013. Stockholm: 2013.
[3] Källa: Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin. Faktablad 2016:3 Fortsatt ökning av psykiatrisk vårdkonsumtion bland unga i Stockholms län år 2015.

Figur 1.



Samtidigt upplever många unga att stödet från samhället är otillgängligt och inte anpassat efter deras behov, enligt en rapport från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)[4]. En viktig slutsats i deras rapport är därför att hälso- och sjukvården borde göra mer för att hjälpa dessa unga. Om vården fanns med tidigare i stödprocessen skulle det innebära såväl bättre vård som bättre åtgärder för hur den unge ska kunna etablera sig i samhället.

Att ge vård, och att fånga upp vårdbehovet så tidigt som möjligt, ökar förutsättningarna att bryta utanförskap. Men det är också viktigt att hälsovården deltar för att ge kunskap om psykisk ohälsa till dem som jobbar med att stödja unga. Det är med andra ord nödvändigt att skapa en struktur där barn och unga kan få tidig och snabb hjälp med psykisk ohälsa. Det är därtill viktigt att samhället erbjuder stöd till de unga som inte har en neuropsykiatrisk eller psykisk diagnos. Många har problem av olika slag som motiverar ett stöd trots att en bestämd diagnos inte har fastställts. Bedömningar och insatser måste göras så tidigt som möjligt och utifrån individens behov.

I Nacka i Stockholms län har man startat en öppen mottagning för föräldrar, barn och ungdomar upp till 18 år som kallas för Horisonten barn och unga. Det är ett samarbete mellan Nacka kommun och Boo- vårdcentral och här arbetar psykologer och socionomer för att tillsammans ge rådgivning, stöd och behandling. Detta är ett sätt att sänka trösklarna och kunna fånga upp barn och familjer i ett tidigt skede. Hit kan man vända sig om man behöver råd och stöd i föräldraskap, vid svårigheter i

[4] Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. När livet känns fel. Ungas upplevelser kring psykisk ohälsa. Stockholm: 2015.

familjerelationer eller om man har barn som besväras av nedstämdhet, oro eller sömnsvårigheter.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna fullmäktige att besluta

att Stockholms läns landsting ges i uppdrag att utreda hur landstinget tillsammans med kommunerna i länet kan starta liknande verksamheter som *Horisonten barn och unga.*

att särskilt prioritera etablering av liknande verksamheter som *Horisonten barn och unga* i socioekonomiskt utsatta områden.

Stockholm den 13 december 2016

Maria Kjellsdotter Rydinger (S)

Tara Twana (S)

Swapna Sharma (S)

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

PROTOKOLLSUTDRAG 5/2017
§ 118

SAMMANTRÄDESDAG
2017-05-16

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2017-05-17

§ 118 Yttrande över motion 2016:44 av Maria Kjellsdotter Rydinger (S) med flera om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga
HSN 2017-0031

Ärendebeskrivning
Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga. I motionen föreslår Maria Kjellsdotter Rydinger (S) med flera att Stockholms läns landsting ska ges i uppdrag att utreda hur landstinget tillsammans med kommunerna i länet kan starta liknande verksamheter som Horisonten barn och unga. Vidare föreslås särskilt prioritera etablering av liknande verksamheter som Horisonten barn och unga i socioekonomiskt utsatta områden.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-03-23
Motion 2016:44 av Maria Kjellsdotter Rydinger om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga.

Yrkanden
1) Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2) Dag Larsson (S), Håkan Jörnehed (V), Jörgen Bengtsson (SD) och Susanne Nordling (MP) yrkar bifall till motionen.

Proposition
Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Reservation
Dag Larsson (S), Håkan Jörnehed (V) och Jörgen Bengtsson (SD) och Susanne Nordling (MP) anmäler att ledamöterna för respektive parti reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Henrik Haij

Expedieras
Landstingsstyrelsen
Akten

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-03-23

HSN 2017-0031

Handläggare:
Kristina Laurell Laroussi

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2017-05-16

Yttrande över motion 2016:44 av Maria Kjellsdotter Rydinger (S) med flera om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga. I motionen föreslår Maria Kjellsdotter Rydinger (S) med flera att Stockholms läns landsting ska ges i uppdrag att utreda hur landstinget tillsammans med kommunerna i länet kan starta liknande verksamheter som Horisonten barn och unga. Vidare föreslås särskilt prioritera etablering av liknande verksamheter som Horisonten barn och unga i socioekonomiskt utsatta områden.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-03-23
Motion 2016:44 av Maria Kjellsdotter Rydinger om fler öppna mottagningar där kommun och landsting samverkar för att minska psykisk ohälsa bland barn och unga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Motionärerna föreslår att Stockholms läns landsting ska ges i uppdrag att utreda hur landstinget tillsammans med kommunerna i länet kan starta liknande verksamheter som Horisonten barn och unga. Vidare förslås särskilt prioritera etablering av liknande verksamheter som denna i socioekonomiskt utsatta områden.

Sedan februari 2014 har husläkarmottagningar och barn- och ungdomsmedicinska mottagningar möjlighet att ansöka om ett särskilt vårdval Tilläggsavtal gällande första linjens insatser till barn och unga med

psykisk ohälsa. Målgruppen är barn och unga upp till 18 år med psykisk ohälsa. I mars 2017 finns 43 sådana mottagningar i länet. Kontinuerligt tillkommer nya mottagningar men några har också upphört. Under 2016 gjordes totalt cirka 29 000 besök inom tilläggsuppdraget av barn och unga. Spridningen av mottagningar över länet är än så länge inte jämnt fördelad. Inom vissa kommuner eller stadsdelar finns flera mottagningar, medan det i andra finns en eller två. I några kommuner saknas det mottagningar. I de kommuner där det fortfarande saknas mottagningar kan patienterna vända sig till valfri mottagning då det är fritt att söka sig över kommun- och stadsdelsgränser. Av statistiken framgår att det är ganska vanligt att söka sig till en annan mottagning än där man bor.

I tilläggsavtalet lyfts vikten av att samverka med andra vårdgivare och huvudmän och ersättningsmodellen ger också viss stimulans till samverkan. Ett bra och nära samarbete kan byggas upp på olika sätt. Samlokalisering kräver till exempel lokalmässiga resurser och det kan vara svårt att lösa detta om det finns flera psykisk ohälsa-mottagningar inom samma kommun eller stadsdel. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen saknar en helhetsbild över hur samarbetet mellan kommuner och stadsdelar ser ut i länet men vi vet att några mottagningar har valt att samlokalisera sig och bedriva sin mottagning i samarbete med kommunen. Horisonten barn och unga i Nacka är en sådan verksamhet där Boo vårdcentral samarbetar med kommunen inom ramen för sitt tilläggsavtal första linjen vid psykisk ohälsa barn och unga. Hamnen på Värmdö är ett annat exempel, liksom Famnen i Farsta och Bryggan i Upplands Bro.

Förvaltningen anser att tilläggsavtalet redan idag ger möjlighet att driva verksamheter på det sätt som Horisonten barn och unga är ett exempel på. Både avtal och ersättningsmodell ger visst utrymme för detta.
Tilläggsavtalet om barn och unga med psykisk ohälsa är fortfarande ett förhållandevis nytt uppdrag som är under uppbyggnad och en fördjupad uppföljning planeras under 2017 av tilläggsavtalet. Förvaltningen föreslår därför att resultat av den fördjupade uppföljningen inväntas innan eventuellt ställningstagandet till större förändringar gällande tilläggsavtalets innehåll och utveckling görs.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef